

PRAWA OBYWATELI UNII EUROPEJSKIEJ W SZKOCJI

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Ta ulotka informacyjna zawiera streszczenie Twojego prawa do zasiłków i wsparcia opieki socjalnej jako **obywatela Unii Europejskiej** w Szkocji. W tej ulotce 'obywatele Unii Europejskiej' to obywatele państw członkowskich, jak i obywatele państw EOG (Norwegia, Islandia i Liechtenstein), oraz obywatele Szwajcarii.

Ta ulotka informuje także o prawach **członków Twojej rodziny**. 'Członkiem rodziny' jest osoba, która jest członkiem Twojej rodziny ale sama nie jest obywatelem UE, a której prawo do pobytu w Zjednoczonym Królestwie jest prawem pochodnym UE, wynikającym z relacji rodzinnej z Tobą i Twojego obywatelstwa Unii Europejskiej.¹

Ta ulotka opisuje Twoje prawa teraz (podczas okresu przejściowego - the **Brexit transition period**) oraz po zakończeniu okresu przejściowego. Okres przejściowy ma zakończyć się 31 grudnia 2020r., aczkolwiek ten termin może zostać zmieniony jeżeli okres przejściowy zostanie przedłużony.

Zgodnie z prawem Unii Europejskiej obywatele UE mają prawo mieszkać w Szkocji podczas okresu przejściowego. Po upływie okresu przejściowego prawo UE przestanie obowiązywać. Obywatele UE oraz członkowie ich rodzin, którzy zamierzają zostać w Szkocji po zakończeniu okresu przejściowego będą musieli złożyć wniosek w ramach systemu osiedleńczego dla obywateli UE (EU Settlement Scheme) o **Status Osoby Osiedlonej - Settled Status** (czyli pozwolenie na pobyt na czas nieokreślony) lub **Tymczasowy Status Osoby Osiedlonej - Pre-Settled Status** (czyli pozwolenie na pobyt na okres 5 lat) do 30 czerwca 2021r.

Czy mam prawo do zasiłków w Szkocji?

Wszyscy obywatele UE

Wszyscy obywatele UE i członkowie ich rodzin mają prawo do zasiłków Department of Work and Pensions (DWP) [Ministerstwo Pracy i Emerytur] w Szkocji tylko jeżeli spełnią warunki testu miejsca zwykłego pobytu (habitual residence test), który obejmuje udowodnienie, prawa do pobytu w UK. Test ten jest używany do ustalenia uprawnień do wielu zasiłków, w tym:

- ▶ Universal Credit [zasiłek tzw. uniwersalny]
- ▶ Income Support [zasiłek dla osób o niskich dochodach]
- ▶ Income-related Jobseekers' Allowance (JSA) [zasiłek dla osób szukających pracy, oparty na kryterium dochodowym]
- ▶ Income-related Employment Support Allowance (ESA) [zasiłek chorobowy ESA oparty na kryterium dochodowym]
- ▶ Pension Credit [dodatek do emerytury]
- ▶ Housing Benefit [zasiłek mieszkaniowy]

Child Benefit [zasiłek rodzinny] oraz Child Tax Credit [dodatek dla osób o niskich dochodach z dziećmi] są tylko dostępne dla osób, które posiadają prawo do pobytu.

Odnosnie zasiłków innych niż Universal Credit, prawo do pobytu zgodnie z prawem UE można udowodnić potwierdzając, że jest się:

- ▶ Pracownikiem lub osobą samozatrudnioną (wykonującą dostateczną ilość pracy płatnej)
- ▶ Osobą szukającą pracy

1. 'Członkiem rodziny' może być: małżonek lub partner, dzieci, wnuki oraz prawnuki w wieku poniżej 21 lat, dzieci pozostające na utrzymaniu, które ukończyły 21 lat, rodzice pozostający na utrzymaniu, dziadkowie oraz pradiadkowie, jak i niektórzy partnerzy, którzy nie zawarli związku małżeńskiego oraz inni krewni pozostający na utrzymaniu (w przypadku gdy Home Office [Ministerstwo Spraw Wewnętrznych] wydało zaświadczenie o rejestracji 'dalszego członka rodziny').

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

- ▶ Byłym pracownikiem² lub emerytem³
- ▶ Studentem ('samowystarczalnym')
- ▶ Członkiem rodziny obywatela UE, który spełnia jeden z wyżej wymienionych warunków⁴

W przypadku Universal Credit nie wystarczy być osobą szukającą pracy lub członkiem rodziny osoby szukającej pracy.

Drugą częścią testu miejsca zwykłego pobytu jest udowodnienie, że przebywa się w UK przez tak długi okres aby móc nazwać to swoim miejscem 'zwykłego pobytu'. Okres ten jest ustalony na 3 miesiące odnośnie niektórych zasiłków, ale może być krótszy dla innych zasiłków.

Ponad zasiłki DWP rząd Szkocji przyznaje także inne zasiłki. Uprawnienia do niektórych z tych zasiłków zależą od tego czy otrzymujesz zasiłki DWP. Zasiłki te są dostępne dla wszystkich osób w Szkocji niezależnie od statusu migracyjnego (np. program darmowego pudełka dla niemowlaków i dofinansowanie dla młodych opiekunów).

Obywatele UE posiadający Status Osoby Osiedlonej

Jeżeli posiadasz Status Osoby Osiedlonej automatycznie spełniasz test **prawa do pobytu**. Jesteś uprawniony do zasiłków w Szkocji na takich samych warunkach jak Brytyjczycy.

Obywatele UE posiadający Tymczasowy Status Osoby Osiedlonej

Jeżeli posiadasz Tymczasowy Status Osoby Osiedlonej musisz spełnić warunki testu **prawa do pobytu** aby ubiegać się o zasiłki DWP w Szkocji.⁵

Rząd Szkocji przyznaje zasiłki do otrzymania których nie musisz spełniać testu miejsca zwykłego pobytu, np. program darmowego pudełka dla niemowlaków i dofinansowanie dla młodych opiekunów.

Czy mam prawo do wsparcia opieki socjalnej w Szkocji?

Wszyscy obywatele UE

Możesz mieć dostęp do pomocy w innym zakresie w tym, wsparcia finansowego lub mieszkaniowego od władz lokalnych, jeżeli jesteś osobą która:

- ▶ Nie ukończyła 18 lat i mieszka sama
- ▶ Nie ukończyła 18 lat i której grozi przemoc, ubóstwo lub bezdomność
- ▶ Opuściła lub właśnie opuszcza dom dziecka lub rodzinę zastępczą
- ▶ Jest opiekunem kogoś w swojej rodzinie
- ▶ Ma dzieci i której grozi przemoc, ubóstwo lub bezdomność
- ▶ Jest osobą dorosłą której grozi przemoc
- ▶ Wymaga dodatkowego wsparcia z powodu niepełnosprawności, zdrowia psychicznego, wieku lub innego czynnika wymagającego dodatkowej opieki (np. ciąży)

Każda osoba mieszkająca w Szkocji ma prawo ubiegać się o pomoc władz lokalnych, niezależnie od statusu migracyjnego i niezależnie od okresu pobytu w Szkocji.

Władze lokalne są zobowiązane rozważyć Twoją prośbę, i jeżeli zajdzie taka potrzeba udzielić pisemnej oceny tego czy muszą zapewnić daną pomoc i wsparcie.

Jeżeli potrzebujesz natychmiastowej pomocy i wsparcia – np. miejsce gdzie przebywasz jest dla Ciebie niebezpieczne, lub jeżeli jesteś pozbawiony środków do życia i bezdomny, władze lokalne powinny zapewnić Ci tymczasowe wsparcie i zakwaterowanie, podczas gdy badają Twoją sytuację.

2. Obywatel UE, który zakończył pracę zachowuje status pracownika jeżeli nie jest w stanie pracować tymczasowo w wyniku wypadku lub choroby, jest mimowolnie bezrobotny, rozpoczyna szkolenie zawodowe, lub jest w zaawansowanej ciąży lub jest po niedawnym porodzie. Obywatel UE w wyniku trwałej niezdolności do pracy może natychmiastowo ubiegać się o 'stały pobyt'.

3. Obywatel UE który osiągnął wiek emerytalny i przeszedł na emeryturę po nieprzerwanym okresie zamieszkania w UK przez 3 lata lub po przepracowaniu roku, może natychmiastowo ubiegać się o 'stały pobyt'.

4. Inni członkowie rodziny mogą posiadać prawo do pobytu – nazywane pochodnym prawem do pobytu – jeżeli są głównym opiekunem dziecka obywatela UE, które uczęszcza do szkoły, gdy obywatel UE jest pracownikiem lub byłym pracownikiem.

5. Niektórzy doradcy uważają, że obywatele UE posiadający Tymczasowy Status Osoby Osiedlonej powinni także automatycznie spełniać test prawa do pobytu. Organizacja Child Poverty Action Group (CPAG) wniosła sprawę do Sądu Najwyższego w Anglii kwestionując tą zasadę, ale w kwietniu 2020 przegrała. CPAG odwołuje się od tej decyzji, więc reguła ta może w przyszłości się zmienić. Jeżeli posiadasz tymczasowy status osoby osiedlonej i odmówiono ci dostępu do zasiłków, należy zasięgnąć dalszej pomocy i porad.

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Aczkolwiek po zbadaniu Twojej sytuacji, fakt posiadania lub nie **prawa do pobytu** może wpłynąć na to czy i jak władze lokalne udzielą Ci pomocy.

Jeżeli władze lokalne zdecydują, że nie jesteś uprawniony do wsparcia finansowego lub mieszkaniowego, muszą dostarczyć Ci pisemne uzasadnienie. Jeżeli tego nie zrobią, lub jeżeli nie zgadzasz się z ich decyzją zgłoś się po pomoc i poradę w odwołaniu się od tej decyzji.

Czy moje prawo ulegnie zmianom po okresie przejściowym?

Rząd UK decyduje o Twoich uprawnieniach do zasiłków DWP. Rząd UK negocjuje także przyszłe relacje między UK a UE.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami, posiadanie Statusu Osoby Osiedlonej może być konieczne aby utrzymać uprawnienia do zasiłków po okresie

przejściowym. Aczkolwiek przepisy te są obecnie prawnie kwestionowane i mogą ulec zmianom podczas nadchodzących miesięcy.

Rząd Szkocji decyduje o Twoich uprawnieniach do zasiłków Rządu Szkocji. Dostęp do niektórych zasiłków zależy od tego czy dostajesz zasiłki DWP. Inne zasiłki są dostępne dla wszystkich osób w Szkocji niezależnie od ich statusu migracyjnego.

Rząd Szkocji decyduje o Twoich uprawnieniach do wsparcia opieki socjalnej od władz lokalnych, i nie ulegnie to zmianom po okresie przejściowym.

Jeżeli masz jakiegokolwiek wątpliwości co do swoich obecnych lub przyszłych uprawnień do zasiłków lub pomocy dla bezdomnych w Szkocji, zgłoś się po porady i wsparcie.

Gdzie mogę uzyskać więcej pomocy i porad?

W celu uzyskania informacji na temat praw dostępu do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej w Szkocji, lub jeżeli potrzebujesz pomocy w zrozumieniu swoich praw, możesz:

- ▶ Zadzwoń na infolinię **EU Citizens Support Service helpline** [Służba Wsparcia Obywateli UE] w Citizens Advice Scotland [Biuro Porad Obywateli Szkocja] pod **0800 916 9847** (od poniedziałku do piątku od 9:00 do 17:00) – lub znajdź swoje lokalne biuro porad: <https://www.cas.org.uk/bureaux>
- ▶ Przeczytaj ulotki informacyjne na temat dostępu do zasiłków w Szkocji oraz szczegóły infolinii uprawnień socjalnych na **Child Poverty Action Group Scotland** [Szkocki wydział grupy działań przeciwko ubóstwie dzieci]: <http://www.cpag.org.uk/scotland/factsheets>
- ▶ Przeczytaj wytyczne dla władz lokalnych na temat dostępu do wsparcia opieki socjalnej na **COSLA Migration Scotland**: <http://www.migrationscotland.org.uk/migrants-rights-entitlements/>

Ostatnia aktualizacja 1 czerwca 2020